

МУЗЕЈ КОЗАРЕ

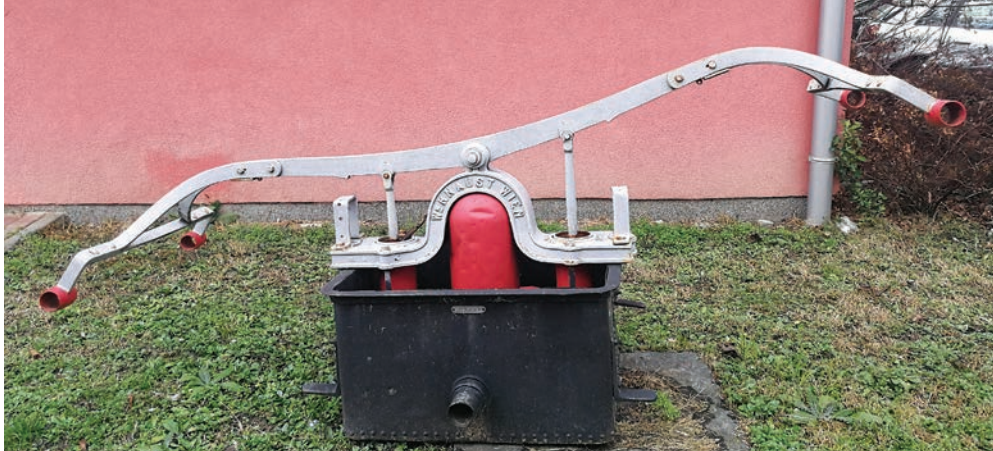

Већ од 1950. године ради се на интензивирању активности за оснивање градског музеја. Неколико година 1952-1954. музеј у оснивању радиће у просторијама бившег Спортског друштва „Партизан“ када је и званично регистрован 1954. године као „Градски музеј“. Од 1956. године прераста у Завичајни музеј комплексног типа, и пресељава се у просторије на спрату тзв. Капетановог конака у Партизанској улици, гдје од 1961. године добија и данашњи назив, Музеј Козаре.

Ту ће остати све до 1984. године до преласка у адаптирану зграду бивше Комуналне школе из 1898. године гдје се налази и данас. Од 1976. године Музеј у свом депадансу, Спомен-кући породице Стојановић има још једну изложбу, прву, од касније двије сталне поставке. Новим законом о музејима од 1999. године Музеј Козаре има статус регионалног музеја, а данас дјелује као Матични музеј за подручје Приједора, Дубице, Новог Града, Костајнице, Крупе на Уни и Оштре Луке. У његовом саставу од 2007. године поново је и новоизграђени депаданс Музеја-Спомен-кућа породице Стојановић са двије сталне поставке.

Музеј Козаре основан је 1954. године као Градски музеј на тековинама НОБ-е, чиме се настојало покренути прикупљање, селектовање, чување и презентовање покретног културно-историјског наслеђа из овог периода. Измјенивши неколико локација, тек са коначним

смјештајем на данашњој, по много чему предодређеној локацији за музеј, обезбјеђен је простор и кренуло са три сталне поставке. Међутим, усељењем библиотеке 1984. године, у исти простор, онемогућена је стална историјска поставка Музеја (недостатак изложбеног простора). У таквим околностима историјско одјељење Музеја Козаре своју активност базира на повременим тематским изложбама прилагођеним простору и потребама музејске струке.

Одјељење обједињава периоде: средњег вијека, турског и аустроугарског периода, као и период Краљевине СХС/Југославије, Другог свјетског рата, социјалистички период након Другог свјетског рата, све до данашњих дана. Највећа и најразноврснија збирка, управо је она из периода НОБ-е (1941-1945).

Оно што је данас доступно као стална историјска поставка у Музеју (пored историјско-документарне изложбе у Спомен-кући породице Стојановић) јесте музеј на отвореном, тачније музејска поставка „Из наше прошлости“, конципирана на интересантним експонатима који због својих карактеристика имају могућност да буду смјештени ван музеја. Прилагођеном причом о сваком од изложених експоната у могућности смо да пратимо и развој нашег града све до педесетих година 20. вијека.

*мр Веграна Агамовић,
виши кустос*

Средњевјековну археолошку збирку представља материјал са локалитета Ђурђевац, јер Музеј врши посљедњих шест година, систематска ископавања у циљу даљих истраживања.

АРХЕОЛОШКА ЗБИРКА

Систематска археолошка истраживања на подручју Приједора започела су релативно касно, 50-тих година XX вијека. Земаљски музеј у Сарајеву је тада са својим археолозима извршио прва ископавања на локалитетима Зецови и некрополи Чараково. Археолошка збирка садашњег Музеја Козаре је настала, управо, од једног дијела сакупљених праисторијских и античких налаза са ова два локалитета. Други дио налаза чува се у Земаљском музеју. Прва стална археолошка изложба у простору садашењег Музеја Козаре, постављена је 2018. године, под називом „Градина Зецови и некропола Чараково“, која презентује експонате из бакарног (вучедолска култура), бронзаног (култура поља са урнама), млађег жељезног доба и касно античког периода.

У периоду 1963-1970. године, истраживани су раносредњевјековни локалитети, тј. некрополе Раковчани и Балтине Баре у Гомјеници. Пошто Музеј Козаре није имао кустоса за археолошку збирку до средине 70-тих година прошлог вијека, велики дио материјала са ових локалитета такође је остао похрањен у Земаљском музеју у Сарајеву, који је тада био највећа музејска институција на подручју Босне и Херцеговине. Дио античке збирке чине римски вотивни споменици из рударског дистрикта Љубија, посвећени богињи Terra Mater, као и жртвеници с посветом панонског бога Седата и један жртвеник грчке богиње Немезе. Споменици представљају сталну поставку у лапидаријуму Музеја Козаре.

Даниела Рагосавац, кустос

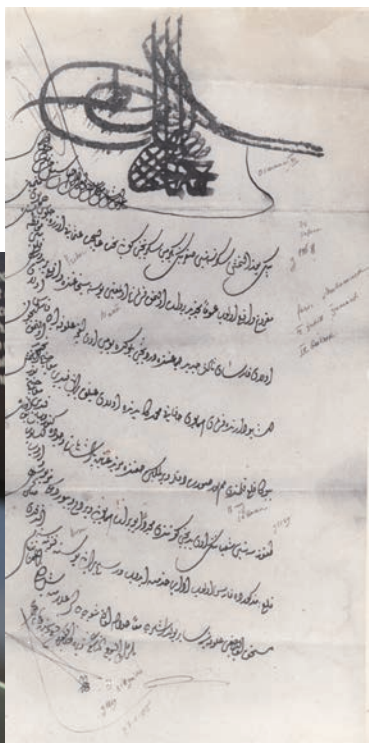

Касни средњи вијек (турски период)

Отоманско раздобље Босне траје од 1463. до 1878. године. У збирци из овог периода претежно су заступљене многобројне тапије на земљиште, разна документа, а од експоната највише пажње привлачи топ са приједорске тврђаве. Године 1835. тврђава је имала петнаест топова за одбрану града, а један од њих чува се и данас у Музеју Козаре Приједор.

*Наиша Тошановић,
култис историчар*

Нумизматичка збирка Музеја Козаре Приједор је скромна и формирана је појединачним налазима приликом археолошких ископавања, откупом или поклонима. Подијељена је на четири дијела: антички, средњевјековни, нововјековни и савремени новац. Збирка се састоји се од кованог, ливеног и папирног новца.

ЕТНОЛОШКА ЗБИРКА

Етнолошку збирку Музеја чини 600 експоната сакупљених током 60 - годишњег рада, поклонима или куповином. Старост музејских предмета је процијењена на 60 до 100 година. Већина је аутохтона, што значи да су израђени и кориштени на овом подручју. Сви предмети су израђени ручно и прије доношења у Музеј били су у употреби, ниједан предмет није постао дио збирке, а да претходно неко вријеме није био употребљаван. Експонати или предмети потичу, углавном, из околних села, јер се дуго сматрало да градски предмети и одјећа не могу да буду музејски предмети и не би могли постати дио музејске збирке.

Ако се разврставање у збирци врши према материјалу од кога су направљени предмети, онда су то:

- Текстилни предмети: од коже, вуне, конопље, лана и свиле
- Дрвени предмети: од разних врста дрвета заступљених у нашем окружењу
- Метални предмети: од жељеза, бакра, олова, алуминијума
- Керамички предмети: од печене глине

Ако се разврставање врши према намјени предмета, онда се у збирци налазе следећи предмети:

- Лични прибор
- Текстилно покућство
- Справе и помагала за израду текстилних влакана и предмета
- Дрвени предмети за кућну употребу
- Посуђе
- Занатски алати и предмети
- Керамички предмети
- Музички инструменти
- Предмети уз обичаје
- Оружје из отоманског периода

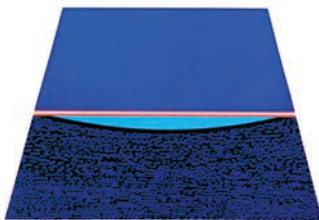
Експонати који су у сталној етнолошкој изложби „Идентитет, наслеђе, наша ношња“, дио су етнолошке збирке Музеја.

Према истраживањима нашег простора, који је у надлежности Музеја до прије 50-так година, постојале су разлике у облачењу код сеоског становништва. Због тога се изложбена поставка у згради Музеја састоји од пет сеоских ношњи: три српске, једна хрватска и једна бошњачка ношња из околине Приједора.

Сва одјећа је из нашег фондуса и ношена је на нашој територији. Код сваке витрине је постављен и пано на којем се може видјети обиљежен простор на којем је ношена ношња која се налази у витрини.

Марија Рагаковић, виши кустос

ЛИКОВНА ЗБИРКА

У Приједору су рођени први академски образовани умјетници из Босне и Херцеговине. То су Тодор Швракић (1882-1931) и Перо Поповић (1881-1941). Управо, дјелима ових умјетника, откупљеним из приватних збирки током 60-их година прошлог вијека, зачето је формирање умјетничке збирке Музеја Козаре. Важан дио ове збирке чине дјела Сретена Стојановића. Обновљањем Спомен-куће породице Стојановић као депаданса Музеја Козаре 2007. године, у просторијама објекта у сталној поставци изложено је око 80 радова (скулптура, рељефа, слика, цртежа) овог истакнутог умјетника.

Значајан дио збирке су и радови из легата Бранка Миљуша - 50 репрезентативних графика из целокупног стваралачког опуса овог умјетника, као и око 60 радова других (Стојан Ђелић, Владимир Величковић, Душан Оташевић, Мрђан Бајић...). Ту су и легати Здравка Вајагића, Здравка Мандића, Ненада Зељића. Као подршку младим умјетницима, Музеј Козаре од 2002. године уводи годишњу откупну награду за најбољу студентску графику Ликовне академије у Бањалуци. Оснивањем Ликовне колоније „Сретен Стојановић“ 2005. године, ликовна збирка Музеја Козаре се сваке године обогаћује радовима савремених умјетника. Уз подршку Градске управе, Музеј Козаре, 2016. године покрене Међународно бијенале радова на папиру малог формата. Великим одзивом умјетника и њиховом добром вољом, и на овај начин се ликовна збирка увећава радовима умјетника из цијелог свијета.

Данас ликовну збирку Музеја Козаре чини око 1300 радова.

Алекса Милић, виши кустос

Издавач: Музеј Козаре Приједор; **За издавача:** Зоран Радоњић, директор
Умјетнички савет Музеја Козаре: Алекса Милић
Андреа Крнешић, Борис Еремић, Драган Тојић и Игор Мошл;
Лектор: Дубравка Мушкић; **Графички дизајн:** Зоран Совић
Штампа: Графички ашељ „ГРАФИТ“ Приједор; **Тираж:** 200 комада

